

Handreiking Toekomstbestendig Coronabeleid in dorps-, buurthuizen en (sociale) ontmoetingsplekken

Een handreiking van Sociaal Werk Nederland, LSA, NOV en LVKK

Pagina 4 en 5 van deze handreiking bevatten praktische tips en handelingsperspectieven

Datum: 12 juli 2022

Versiebeheer: 1.0

Woord vooraf

Deze handreiking is met de groots mogelijke zorg samengesteld, op basis van ervaringen van de afgelopen twee jaar. Dit wil echter niet zeggen dat deze handreiking compleet of een antwoord op alle mogelijke vragen is. Voortschrijdend inzicht op basis van gesprekken die ook de komende periode nog gevoerd worden, kunnen aanleiding zijn om aanpassingen te doen in deze handreiking. SWN, LSA, NOV en de LVKK zorgen ervoor dat aanpassingen aan en in deze handreiking goed en duidelijk gecommuniceerd worden. Houd hiervoor de websites in de gaten:

- Sociaal Werk Nederland - www.sociaalwerknederland.nl
- Landelijk Samenwerkingsverband Actieve bewoners (LSA) - www.lsabewoners.nl
- Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV) - www.vrijwilligerswerk.nl
- Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen (LVKK) - www.lvkk.nl

Inleiding

De afgelopen twee jaar hebben we een grote crisis doorgemaakt. Een crisis die zeer veel gevraagd heeft van de gehele maatschappij. Door het coronavirus is een groot aantal mensen (ernstig) ziek geworden en zelfs overleden. Bovendien zijn professionals in zorg en welzijn zwaar belast. Daarnaast zijn we allen, ter bestrijding van het coronavirus, geconfronteerd met ingrijpende maatregelen en de gevolgen hiervan. De afgelopen maanden lijken we de zwaarste fase van de coronacrisis achter ons te hebben gelaten, dankzij ieders gezamenlijke offers en inspanningen. Het virus is echter niet weg en een nieuwe opleving blijft mogelijk. Het is dan ook van groot belang om ons daarop voor te bereiden en gebruik te maken van de kennis die we in de afgelopen jaren hebben opgedaan.

In de twee eerdere brieven over de lange termijn aanpak van het coronavirus heeft het kabinet toegelicht dat het uitgangspunt is om de samenleving open te houden – ook in geval van nieuwe oplevingen. De geformuleerde doelstellingen (1) sociaal-maatschappelijke en economische continuïteit/vitaliteit, en (2) toegankelijkheid van de gehele zorgketen voor iedereen, staan centraal in het coronabeleid voor de lange termijn. Voor het realiseren van deze doelstellingen is inzet van iedereen nodig.

Het epidemiologisch beeld is voor nu gunstiger. De dominante coronavariant in Nederland is vooralsnog Omikron BA.2, waarvan mensen minder ziek worden. Het RIVM geeft echter aan dat we rekening moeten houden met oplevingen. Zo zijn de nieuwe varianten BA.4 en BA.5 aan een opmars bezig en geven voorspellingen aan dat deze varianten mogelijk binnenkort dominant worden in Nederland. Hoewel er op dit moment geen signalen zijn dat één van deze nieuwe varianten leiden tot een ernstiger ziektebeeld dan de vorige omikronvarianten, kan een nieuwe stijging van het aantal infecties leiden tot meer druk op de zorg door zowel een toename van zieken, als door meer uitval van personeel. Daar is op voorhand geen zekerheid over te geven. De opkomst van nieuwe virusvarianten heeft ons geleerd dat we ons moeten voorbereiden op een onbekend verloop van de epidemie. In dit licht is het dan ook voorlopig niet aan de orde om af te zien van de classificatie van het virus als A-ziekte. Ook het OMT adviseert, in het 144e advies deze classificatie gedurende de transitieperiode aan te houden. Daarbij geldt wel dat we in een andere situatie zitten dan de afgelopen twee jaar. We zijn beter voorbereid en beter beschermd, vooral dankzij de opbouw van onze immuniteitsgraad als gevolg van vaccinatie en doorgemaakte infectie. Tegelijk weten we ook dat vaccinatie niet volledig beschermt tegen infectie, en dat ook na een vaccinatie en/of een doorgemaakte infectie een hernieuwde infectie kan optreden. Daarnaast weten we dat de mate van (opgebouwde) bescherming afneemt naarmate de tijd vordert. Deze ontwikkelingen spelen zich bovendien af tegen de achtergrond van een afnemend maatschappelijk draagvlak voor (contactbeperkende) maatregelen.

Sectoren dragen zelf een grote verantwoordelijkheid om (preventieve) maatregelen en voorbereidingen te treffen om gegeven bovenstaand geschetst beeld de sectoren 'open te houden'. Terug naar een situatie waarbij de Rijksoverheid generiek maatregelen moet treffen wil men zo lang mogelijk uitstellen. Om hier gehoor aan te geven hebben Sociaal Werk Nederland, het Landelijk Samenwerkingsverband actieve Bewoners, Vereniging Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk en de Landelijke Vereniging Kleine Kernen, in samenwerking met het Ministerie van VWS deze handreiking opgesteld. Deze handreiking helpt vrijwilligers, uitbaters, eigenaren en besturen van dorps- en

buurthuizen, jongerencentra's (en sociale ontmoetingsplekken) om keuzes te maken en zo veilig en inclusief mogelijk de deuren op te houden.

Dorps- en buurthuizen (en sociale ontmoetingsplekken) vervullen een essentiële rol binnen de samenleving. Het zijn plekken voor (kwetsbare) mensen zonder netwerk, waarbij het buurthuis de plek is voor lichte ondersteuning. En het zijn plaatsen waar mensen elkaar ontmoeten, zich kunnen ontplooiën, elkaar steunen en steun kunnen ontvangen en hun hobby's kunnen uitoefenen. Het zijn de locaties die essentieel zijn voor sociaalwerkorganisaties, zoals kinder- en jongerenwerkorganisaties, om hun activiteiten en ondersteuning te kunnen uitvoeren. Het zijn dus ook plekken waar verschillende sectoren samenkomen en grenzen tussen die sectoren zijn vaak een grijs gebied.

Het is van belang dat de sector zich goed voorbereidt op mogelijke ontwikkelingen en plannen ontwikkelen. Dat betekent:

- Dat we zorgen dat de besmettingskans op het werk voor vrijwilligers en professionals waar mogelijk wordt beperkt;
- Dat we zorgen dat inwoners en bezoekers van onze locaties zo min mogelijk kans lopen om bij en in onze voorzieningen besmet te raken;
- Dat we zorgen dat we in staat zijn onze methoden en werkwijzen af te stemmen op wisselende omstandigheden.

In deze handreiking worden vier (opschalings)stappen omschreven. Sociaal Werk Nederland, LSA, NOV en LVKK besluiten in overleg welke fase wanneer van toepassing is en communiceren dit actief via de eigen communicatiekanalen.

Handreiking Toekomstbestending Coronabeleid in dorps-, buurthuizen en (sociale) ontmoetingsplekken

Algemene adviezen

- Blijf actief in contact met de doelgroep(en), zoals gebruikers, deelnemers (ook kinderen en jongeren), vrijwilligers en blijf in contact met de gemeente.
- Communiceer keuzes en afwegingen tijdig, helder en in overleg met gebruikers, deelnemers, gemeenten en toezichthouders. Betrek indien mogelijk doelgroep(vertegenwoordigers). Maak hierbij ook gebruik van online kanalen, zoals website, sociale media, mailing, etc..
- Vertrouw in en op de professionaliteit van vrijwilligers en professionals werkzaam op locatie. De professionals, vrijwilligers en/of eigenaren hebben de eindverantwoordelijkheid en zal bij verschil van inzicht een beslissing nemen.
- Denk groot, acteer op maat. Handel zoals in de lokale situatie het meest passend is.

Stap 1

In elke situatie geldt (vooralsnog) dat het verstandig is een aantal basisadviezen te blijven volgen:

- Was vaak de handen en schud geen handen.
- Bij klachten, thuisblijven en een (zelf)test doen.
- Zorg voor voldoende frisse lucht, ventileer de ruimtes.
- Haal een vaccin, boosterprik of herhaalprik.
- Hoest en nies in uw elleboog.
- Houd afstand waar het kan.

Communiceer bovenstaande basisadviezen actief (bijvoorbeeld door flyers of folders op de locatie, maar ook gebruik van online kanalen).

Stap 2: Fase van meer bewustwording: Wees voorbereid!

Bovenop de adviezen uit stap 1, wordt geadviseerd de volgende (preventieve) maatregelen te nemen:

- Maak een plan van openstelling. Het is goed mogelijk dat de (lokale) situatie op korte termijn verergerd (het aantal besmettingen en ziekenhuisopnames fors stijgen). Het is daarom van belang alvast goed na te denken hoe hier mee om te gaan:
 - Denk aan: inrichting van de locatie met zoveel mogelijk 1,5 meter afstand, maximaal aantal personen aan een tafel, aantal personen in een ruimte;
 - Denk ook aan compartimenten: verdeel het gebouw in kleinere stukken, zo mogelijk met een eigen in- en uitgang en eigen sanitair
 - Denk ook na hoe je om zou willen gaan met de horeca op locatie. Hierbij is het goed onderscheid te maken wat de functie van het horecagebruik is: horeca ten dienste van ontmoetingsactiviteiten, passend bij het cruciale beroep van de sociaal werker (door laten gaan), activiteiten waarvan de impact op sociaal welbevinden in wijken buurten groot is (maatwerk); reguliere horecagebruik (volg de maatregelen in de horecasector). Maak dit plan niet alleen, doe dit in samenwerking en samenspraak met de gebruikers¹ (om verrassingen te voorkomen) en draagvlak voor het plan te hebben.
- Bij binnenkomst mondelinge gezondheidscheck.
- Bied desinfectiemiddelen aan bij de ingang of binnenkomst van een activiteit.

¹ Zeker voor grote verenigingen, zoals sportclubs, harmonieën, fanfares, brassbands, seniorenorganisaties is betrokkenheid bij een dergelijk plan van groot belang.

- Informeer bezoekers en gebruikers proactief (en tijdig), zorg dat communicatiemateriaal beschikbaar is.
- Denk ook actief na over evenementen (ook cursussen en trainingen), is het evenement verplaatsten naar buiten een optie? Zorg ervoor dat er altijd een "plan B" beschikbaar is.
- Denk actief na over of en wanneer mondkapjes een wenselijke toevoeging zijn als beschermende maatregel en communiceer hierover vooraf.

Stap 3: Effectuering van het plan van openstelling

Op basis van mogelijke adviezen van RIVM, OMT en MIT

Mocht de (lokale) situatie verergeren houden Sociaal Werk Nederland, LSA, NOV en LVKK de (mogelijke) adviezen van het RIVM, OMT en/of MIT nauwlettend in de gaten. Op basis van deze adviezen wordt bekeken of het inzetten van stap 3 noodzakelijk is. Stap 3 bevat de volgende onderdelen:

- Effectuering van het plan van openstelling (zie stap 2).
- Maak afspraken met medewerkers en vrijwilligers over inzetbaarheid + preventief testen.
- Maximering van aantal deelnemers per activiteit (afhankelijk van ruimte die beschikbaar is). Werk eventueel met reservering (aan de deur), om een goede spreiding van deelnemers te kunnen realiseren (bijvoorbeeld bij open inloop activiteiten).
- Advies om 1,5 meter afstand (ook bij activiteiten) te hanteren.
- Maak waar mogelijk, ook gebruik van online inschrijving via website of sociale media.

Stap 4: Actieve rol overheid, mogelijke generieke maatregelen vanuit de Rijksoverheid

Wij denken dat er vanaf stap 4 mogelijk weer generieke maatregelen vanuit het Rijk voorgesteld worden. Mocht dit het geval zijn dan gaan betrokken organisaties – zoals eerder – in overleg met het Rijk om passende maatregelen te treffen, daarnaast kunnen ook weer aanvullende handreikingen voor dat moment worden opgesteld. Sociaal Werk Nederland, LSA, NOV en LVKK zijn tevreden over deze werkwijze, mede omdat de achterbannen gehoor hebben gegeven aan deze handreikingen en het overleg met het Rijk hierover doorgaans soepel verloopt. Doel van de handreikingen en het overleg met de Rijksoverheid is om ervoor te zorgen dat dorps- en buurthuizen, jongerencentra en sociale ontmoetingsplekken zoveel als mogelijk veilig open en toegankelijk kunnen blijven voor alle doelgroepen die hier gebruik van maken.